Literatura dramàtica

Anàlisi d'una crítica teatral

Exercicis · 5 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

OPCIÓ C

Analitzeu, utilitzant entre dues-centes i dues-centes cinquanta paraules, com la crítica teatral següent descriu l'experiència dels espectadors i en quins elements es basa per a expressar-la. Per a dur a terme l'anàlisi, tingueu en compte les pautes següents, a més d'altres elements que considereu pertinents:

a) Digueu si la crítica fa referència a aspectes temàtics, polítics o ideològics de l'obra o a altres aspectes.
[1 punt]

b) Expliqueu si té en compte la realització escènica de l'obra i de quina manera.
[2 punts]

c) Relacioneu algun dels elements que subratlla la crítica amb la vostra pròpia experiència com a espectador o espectadora d'una obra que hàgiu vist.
[1 punt]

'El monstre' de Josep Maria Miró: una criatura desconcertant

El monstre de qui ens parla Josep Maria Miró habita en una petita comunitat rural molt semblant a aquella on s'esdevenia la multipremiada tragèdia *El cos més bonic que s'haurà trobat mai en aquest lloc* (2022) i no gaire lluny de *La majordoma* (2024). A més de l'espai geogràfic i mental (o potser per això mateix), a *El monstre*, com a les obres esmentades, es fa evident l'estrany i l'incomprensible en un marc de violència tensa.

Però si en aquelles la sempre rica i estimulant paraula de Miró fluïa arrossegant-nos per un viatge teatral tens i expectant, aquest *Monstre* és tot un desafiament per als espectadors. El públic intenta esbrinar, amb poca sort, un misteri que de segur l'autor i director coneix àmpliament, però que sobre l'escenari transcendeix amb un excés de clarobscur, d'incògnites sense resoldre dins d'un ambiciós joc formal que, al nostre entendre, hi juga en contra. Segurament un punt de vista aliè —el d'un director que s'enfrontés al text sense el *background* de l'autor— hauria servit per trobar una claredat expositiva. Davant d'aquest desconcert, cal celebrar el gran treball interpretatiu i la bellesa de la paraula en el marc d'una posada en escena d'extrema sobrietat, austera i esteticista, molt en voga actualment. El teatre de Miró és un teatre de la paraula ben escrita. Una paraula que amplifica el sentit, unes descripcions que van més enllà del que descriuen, una acció narrativa carregada de sentiment.

L'autor vol parlar de la por. I aquesta hi és i ens arriba amb l'harmoniosa quotidianitat de la Berta d'Àurea Màrquez i el desconcert emocional del Santi d'Albert Prat, desperts de matinada en una casa isolada d'un petit poble amb tradicions masclistes. Una conversa que propicia la visita d'un àngel negre (Joan Negrié), que fa vint anys vivia al poble i que va tenir relacions amb tots dos. Un amic. Potser més que un amic que va haver de marxar. I un pare violent. Els elements hi són. El misteri també, però acabem perduts.

Santi Fondevila. *Ara* [en línia] (4 juliol 2025)

OPCIÓ C

Analitzeu, utilitzant entre dues-centes i dues-centes cinquanta paraules, com la crítica teatral següent descriu l'experiència dels espectadors i en quins elements es basa per a expressar-la. Per a dur a terme l'anàlisi, tingueu en compte les pautes següents, a més d'altres elements que considereu pertinents:

a) Digueu si la crítica fa referència a aspectes temàtics, polítics o ideològics de l'obra o a altres aspectes.
[1 punt]

b) Expliqueu si té en compte la realització escènica de l'obra i de quina manera.
[2 punts]

c) Relacioneu algun dels elements que subratlla la crítica amb la vostra pròpia experiència com a espectador o espectadora d'una obra que hàgiu vist.
[1 punt]

Un Sagarra molt ben dit i fet

[…] *La corona d'espines* és un muntatge diàfan i vertical. L'escenografia quasi minimalista dissenyada per Max Glaenzel explota la verticalitat: la gran porta central de la casa té les proporcions pròpies d'un castell o d'una fortalesa medieval, i el saló només està ocupat per una taula llarga i un clavicèmbal. A la taula, ampolles i copes de cristall, com en un quadre de Giorgio Morandi. Civilitat i música, ordre i bones maneres. Ens trobem a la Solsona del 1793: mentre a la veïna França es dediquen a tallar el cap dels reis, amb aquella alegria, aquí fem veure que la cosa no té res a veure amb nosaltres. Casaques, mitges blanques i cossets. El vestuari de Sílvia Delagneau i Marc Udina, juntament amb la caracterització de Toni Santos, són tan importants com el verb de Sagarra: quan es posen nerviosos, els personatges es treuen la perruca. Aquest muntatge és un exemple de *la pièce bien faite*: teatre sense invents ni marcianades, que plaurà tant als abonats del TNC d'edat estupenda com al públic jove que tingui la seva primera trobada amb Sagarra.

Albertí ho aposta tot a la paraula, i si l'espectacle funciona és gràcies a la direcció d'actors i al repartiment. Tant els més veterans com els més novells juguen a la mateixa lliga, i totes les veus estan molt afinades. Naturalment, els papers protagonistes brillen amb més força, però tot l'elenc és compacte i cohesionat. En primer lloc, i per si encara algú no ho sabia, tornem a comprovar que Àngels Gonyalons és una gran actriu: que bé que diu el text, que bé que mira, que escolta! La seva Marta és un dels grans personatges femenins de Sagarra (juntament amb l'Antònia o la Glòria), una d'aquelles dones que coneixen les llums i les ombres del nostre món perquè n'han vist de tots colors. La trama de l'obra té un aire fulletonesc, és clar, i es necessiten grans intèrprets per defensar diàlegs o revelacions que avui ens semblen ingènues. Al seu costat, Abel Folk és un senyor de Bellpuig que ens arriba a fer angúnia, encegat com està amb el fet d'enriquir-se gràcies a un casament. Entre els secundaris, Oriol Genís entra a matar i triomfa: amb un parell d'escenes i poquíssimes intervencions es posa tot el públic a la butxaca. «D'ençà que ell arribà, la nostra vila té un altre to.» Rosa Vila com a Salvadora del Miracle també està fantàstica: el seu gir per presumir de modelet («Permeteu que us alabi aquest vestit!») és una meravella, una mostra que la feminitat i la classe social també «es performen». Volem més Rosa Vila als nostres escenaris. […]

Oriol Puig Taulé. *Núvol* [en línia] (19 novembre 2025)

OPCIÓ C

Analitzeu, utilitzant entre dues-centes i dues-centes cinquanta paraules, com la crítica teatral següent descriu l'experiència dels espectadors i en quins elements es basa per a expressar-la. Per a dur a terme l'anàlisi, tingueu en compte les pautes següents, a més d'altres elements que considereu pertinents:

a) Digueu si la crítica fa referència a aspectes temàtics, polítics o ideològics de l'obra o a altres aspectes.
[1 punt]

b) Expliqueu si té en compte la realització escènica de l'obra i de quina manera.
[2 punts]

c) Relacioneu algun dels elements que subratlla la crítica amb la vostra pròpia experiència com a espectador o espectadora d'una obra que hàgiu vist.
[1 punt]

'Glengarry Glen Ross': del capitalisme a la postmodernitat

Àlex Rigola ha estrenat una adaptació del 'Glengarry Glen Ross' de David Mamet al Heartbreak Hotel

Glengarry Glen Ross és la història de quatre venedors immobiliaris de Chicago i del seu supervisor (supervisora, en el muntatge de Rigola) que treballen venent propietats deficients a preus molt per damunt del seu valor real. L'obra comença en el moment en què els caps de la companyia han instaurat una competició de vendes: el comercial que aconsegueixi unes determinades inversions per a l'empresa rebrà un cotxe luxós de premi, mentre que els dos que ho hagin fet pitjor seran acomiadats. En una pissarra es podrà veure la classificació dels comercials segons els resultats obtinguts. […] Els

comercials […] es deliran per vendre, no només per les comissions, la gratificació (cotxe) o per no ser acomiadats, sinó també perquè l'èxit a l'hora d'obtenir nous inversors farà augmentar la seva autoestima i l'estatus entre els altres comercials.

David Mamet ens presenta una faula que, més enllà d'explorar els mites del capitalisme i la cara fosca del somni americà, retrata sobretot la pèrdua de confiança moral en […] el *welfare capitalism*, el qual a la dècada dels vuitanta ha quedat bandejat per la *laissez-faire economy*, la qual és representada per un món immobiliari altament competitiu entre venedors-taurons [i] empresaris assetjadors i despietats […]. Un món del tot masculí, insensible, sense ètica, que se'ns mostra a través d'un llenguatge rude, dur, ofensiu i obscè, que reflecteix, precisament, la cara autèntica d'aquest capitalisme ferotge. […]

Àlex Rigola adapta el text de David Mamet i, ja d'entrada, el deslocalitza i l'intemporalitza per mitjà d'un recurs […] com és la supressió de les identitats fictícies dels personatges: cada personatge rebrà el nom real de l'actor de torn. […] La disposició central, amb públic a banda i banda, mostra un escenari nu en què només es veurà el nom de l'obra escrit amb guix a terra, una sortida d'emergència a una banda […] i una pissarra classificatòria de les vendes a l'altra. Res més. Amb aquest espai pràcticament buit […], tot el pes de l'obra recau exclusivament en el treball interpretatiu, i quin treball, a fe de Déu! Cada frase, cada mot, cada silenci, adquireixen un sentit real, viscut, veritable…, temible! […] Quina meravella, el monòleg de Pep Ambròs! […]

Mamet va crear una obra ben masculina —com ell mateix!— en què tots els personatges són homes. Àlex Rigola, però, hi introdueix hàbilment dues actrius i aconsegueix que la duresa del llenguatge emprat incomodi encara més l'espectador en fer-li sentir com la violència verbal a què són sotmeses les dues dones projecta una dimensió masclista que el text original no té (si més no, de manera directa). Això funciona de meravella en el cas de la supervisora, una Miranda Gas que exhibeix una extraordinària contenció davant del reguitzell d'improperis que rep, però que després aprofitarà a l'hora d'enfrontar-se a un esfondrat Levene-Garrido. Aquesta incomoditat, però, minva en el cas de Sandra Monclús, ja que el seu personatge adopta un posat i una actitud tan masculina i agressiva com la de qualsevol dels seus rudes companys. […]

En definitiva, un text del millor David Mamet polític; una adaptació, una posada en escena i una direcció exquisides, i unes interpretacions del millor que segurament es podrà veure aquesta temporada en els escenaris catalans.

Jordi Vilaró Berdusan. *Núvol* [en línia] (2 octubre 2024)

OPCIÓ C

Analitzeu, utilitzant entre dues-centes i dues-centes cinquanta paraules, com la crítica teatral següent descriu l'experiència dels espectadors i en quins elements es basa per a expressar-la. Per a dur a terme l'anàlisi, tingueu en compte les pautes següents, a més d'altres elements que considereu pertinents:

a) Digueu si la crítica fa referència a aspectes temàtics, polítics o ideològics de l'obra o a altres aspectes.
[1 punt]

b) Expliqueu si té en compte la realització escènica de l'obra i de quina manera.
[2 punts]

c) Relacioneu algun dels elements que subratlla la crítica amb la vostra pròpia experiència com a espectador o espectadora d'una obra que hàgiu vist.
[1 punt]

Un començament excitant al Teatre Lliure

La versió de 'La gavina' que dirigeix Julio Manrique funciona com un rellotge amb un repartiment magnífic

La gavina, d'Anton Txékhov. Un clàssic. Un gran clàssic com a targeta de presentació del que el nou director del Lliure, Julio Manrique, vol que sigui aquest teatre. Josep Maria Flotats va abordar la mateixa obra el 1997, a la primera temporada oficial del Teatre Nacional de Catalunya. El motiu rau en les paraules de Kòstia sobre el teatre poc abans de mostrar la seva obra, postdramàtica *avant la lettre*, i amb les quals Txékhov reflexiona sobre què és i què pot ser l'art que porta «la vida a l'escenari tal com és». I per a Manrique l'art del teatre s'ha d'adreçar als espectadors d'avui dia amb els referents que maneguen. D'aquí que la versió sigui força lliure, amb un bon tant per cent de text afegit per a acostar la història d'aquesta colla d'ànimes en pena als nostres dies. És una versió perfectament versemblant i que funciona com un rellotge, amb un repartiment magnífic i una posada en escena poderosa de Manrique, que posa en primer pla la fragilitat dels joves protagonistes, Nina i Kòstia, víctimes del desamor i del desconcert anímic.

Manrique és fidel al seu estil amb una concepció moderna de l'espai —de Lluc Castells—, de la utilització dramàtica de l'espai sonor —Damien Bazin— i de mostrar el que en l'original només s'insinua o es diu, […] com la mort final de Kòstia, en què substitueix el tret fora d'escena per una imatge explícita del suïcidi. També opta per modelar l'actitud dels personatges d'acord amb unes formes més properes i allunyades de l'atmosfera txekhoviana de samovar. Aquí es pren cafè [i] es fan

Diria que aquesta versió de *La gavina* és menys rodona que la de *Les tres germanes* que Manrique va estrenar en aquest mateix espai fa uns anys. Al nostre entendre, hi ha petites però eloqüents desviacions sobre el realisme de l'obra: Pauline (Polina a l'original) hauria de ser força més gran que Irina; la gavina morta que Kòstia ha atropellat és a terra mentre Boris i Nina parlen, i no és fins al final que Boris pregunta què és; i el nou final mata l'efecte dramàtic que proposava Txékhov.

Entre els actors, Nil Cardoner clava la desesperança de Kòstia, i Daniela Brown, la ingenuïtat de Nina. La Irina de Cristina Genebat és pur egoisme. David Selvas, amb un paper ampliat, omple de vida el moribund oncle Sorin, mentre que David Verdaguer compon un Boris fràgil i poc atractiu, i Andrew Tarbet, un doctor anglès flegmàtic. És segur que la proposta arribarà més sencera a aquells que tinguin referents de l'obra, però això no vol dir que qualsevol no pugui gaudir d'aquest espectacle tan excitant.

Santi Fondevila. *Ara* [en línia] (4 octubre 2024)

OPCIÓ C

Analitzeu, utilitzant entre dues-centes i dues-centes cinquanta paraules, com la crítica teatral següent descriu l'experiència dels espectadors i en quins elements es basa per a expressar-la. Per a dur a terme l'anàlisi, tingueu en compte les pautes següents, a més d'altres elements que considereu pertinents:

a) Digueu si la crítica fa referència a aspectes temàtics, polítics o ideològics de l'obra o a altres aspectes.
[1 punt]

b) Expliqueu si té en compte la realització escènica de l'obra i de quina manera.
[2 punts]

c) Relacioneu algun dels elements que subratlla la crítica amb la vostra pròpia experiència com a espectador o espectadora d'una obra que hàgiu vist.
[1 punt]

Les màquines de parlar

Albert Arribas dirigeix 'Verbagàlia' a la Sala Atrium, dos monòlegs de Víctor Català que mai no s'havien representat professionalment

Quan el teatre es fa bé, també agrada. Sobretot si es fa amb rigor. I si una cosa té l'Albert Arribas, és que és un home rigorós. […] Només faltava que entrés a l'equació la Víctor Català: una altra bèstia nostrada, amb els monòlegs *La tieta* i *Verbagàlia*. […] Dues altres bèsties en escena, la Paula Blanco i l'Oriol Genís, posen cos i ànima a les paraules de la Víctor. No us perdéssiu pas aquesta joia a la renovada Sala Atrium. […]

Quan accedim a la sala, ells dos ja hi són, ben assegudets. «El pedestal són les sabates», deia Joan Brossa. En aquest cas, el pedestal no és de cartó pedra (construït a l'imprescindible Taller d'Escenografia Castells). Paula Blanco i Oriol Genís seuen, pacients, amb una actitud entre el tedi de la sala d'espera i la resignació de la condemna (auto)imposada. L'escenari és una caixa negra, ara sense aquelles dues portes que tant condicionaven les posades en escena a l'antiga Atrium. […]

El «no-lloc» que és un escenari quan està despullat de tot decorat pot recordar un purgatori, on aquestes dues animetes en pena esperen el seu torn. L'espectacle són els dos monòlegs, un rere l'altre, amb els dos actors asseguts tota l'estona i vestits en tons ocres i marrons (vestuari de Manuel Mateos). La primera a parlar és *La tieta*, i Arribas fa que Blanco digui les acotacions que descriuen la cambra de la protagonista. […] Paula Blanco manté tota l'estona els peus clavats al pedestal, mentre balanceja lleugerament el cos i la veu: Arribas fa que comenci a parlar molt a poc a poc, i de mica en mica anirà augmentant la velocitat, alhora que anirà apujant la llum que il·lumina l'escena. […] I quin gust tornar a veure la Paula Blanco dalt d'un escenari.

Sense pausa ni transició, d'un monòleg passem a l'altre. Oriol Genís ha esperat i escoltat pacientment la seva *partenaire*, i ara li toca garlar. […] El seu monòleg també comença amb calma, però quan agafa velocitat l'actor el fa anar per allà on vol. […] Xerrar, criticar, cantar, remugar… el personatge vomita les paraules de forma patològica («l'enraonar és com una purga») i es vanta que en una ocasió va estar parlant divuit hores seguides.

[…] Feu-me un favor i aneu a la Sala Atrium: […] veureu un espectacle que tracta el nostre patrimoni teatral amb intel·ligència i ens demostra que encara tenim molts tresors per descobrir.

Text adaptat a partir d'un article d'Oriol Puig Taulé. *Núvol* [en línia] (19 novembre 2024)